

nexte ved en af Straffeanstalterne. I alle de for et Varetægtsfængsel særlige Forhold modtager han ingen Uddannelse. Arrestinspektør er Politimesteren, der ej heller er fængselsmæssig uddannet, og Fængselsdirektoratet udøver kun et fjernere Overtilsyn med Arresthuset. Saa længe der ikke stilles større Fordringer om faglig Uddannelse til disse Fængselsfunktionærer, vilde det være naturligt, om der meddeltes ogsaa dem en teoretisk Undervisning i Fængselsvæsen, hvilket kunde ske samtidig med, at de underkastede sig den praktiske Prøvetjeneste. Denne maatte da foregaa paa et Tidspunkt, da der afholdtes Kursus ved vedkommende Straffeanstalt eller Fængsel; for den specielle Dels Vedkommende, om ikke i det hele, burde Uddannelsen foregaa ved et Fængsel, hvis Funktioner falder sammen med dem, der udøves i Arresthusene.

Meddelelser om dansk Fængselsvæsen 1916.

Efter at de psykiatriske Undersøgelser af de i Straffeanstalterne for Mænd hensiddende Fanger, hvorom der tidligere er givet Meddelelser her i Tidsskriftet *), var afsluttede, for saa vidt angaar Forbedringshusfanger, og efter at Dr. *Schröder* havde tilendebragt Bearbejdelsen af det derigennem tilvejebragte Materiale, foranledigede Direktoratet for Fængselsvæsenet, at der paa Finanslovsforslaget for 1917—18 optoges en Bevilling paa 1800 Kr. til Udgivelse af »Psykiatriske Undersøgelser af Mandfanger i Danmarks Straffeanstalter. 1' Del: Forbedringshusfanger«. Dette Arbejde foreligger netop nu offentliggjort.

I Begyndelsen af Juli 1916 toges Tuberkulose-sygehuset ved Nyborg Straffeanstalt i Brug. Dette Sygehus, der ligger ud for Straffeanstaltens søndre Fængselsbygning, medens Anstaltens tidligere opførte almindelige Syge-

*) 1913 S. 70, 1914 S. 48 og 1915 S. 144.

hus ligger ud for den nordre Fængselsbygning, er fælles for Horsens, Vridsløselille og Nyborg Straffeanstalter. Dets Opførelse har kostet ca. 60.000 Kr., og det kan rumme 17 Fanger. For Tiden er der anbragt 12 Fanger; det højeste Antal har været 14.

Til Tuberkulosesygehuset er der knyttet en kvindelig og en mandlig Sygebetjent. Som kvindelig Sygebetjent er ansat en Sygeplejerske, som foruden almindelig Uddannelse har særlig Uddannelse i Tuberkulosebehandling. Der har ikke tidligere været knyttet nogen Sygeplejerske til Danmarks Straffeanstalter for Mænd, og Spørgsmaalet om Ansættelsen af en saadan ved Sygehusene ved Nyborg Straffeanstalt har været Genstand for alvorlig Overvejelse i Fængselsdirektoratet. Medens Inspektørerne og Lægerne ved de ældre Straffeanstalter fraraadede Ansættelsen af en Sygeplejerske, anbefaledes en saadan Ansættelse af Sundhedsstyrelsen, af Inspektøren og Lægen ved Københavns Vestre Fængsel — til hvis Sygehus der er knyttet en Sygeplejerske — og af Inspektøren og Lægen ved Nyborg Straffeanstalt, idet de dog tilføjede, at der til Bistand for Sygeplejersken maatte ansættes en mandlig Medhjælper. I det Aar, der er forløbet siden den kvindelige Sygebetjents Ansættelse, har der ikke vist sig nogen Ulempe deraf, men Fordelene derved har været iøjnefaldende.

Under 26. Juni 1916 udfærdigede Direktoratet Regulativ for Tuberkulosesygehuset, Ordensbestemmelser for Fangerne samme Steds og Instrukser for den kvindelige og den mandlige Sygebetjent.

Af Regulativets Bestemmelser skal her anføres følgende:

Kun mandlige Strafarbejdsfanger, der lider af smittefarlig Tuberkulose, kan optages paa Tuberkulosesygehuset. Dette har Administration fælles med Nyborg Straffeanstalt, hvis Læge forestaar Sygebehandlingen, og hvis Inspektion fører Tilsyn med og udøver Disciplinærmyndigheden paa Sygehuset. Sjælesorgen varetages af Fængselspræsten, der som Regel to Gange maanedlig afholder Gudstjeneste for de paa Sygehuset indlagte Fanger. Der meddeles i Almindelighed ikke de paa Tuberkulosesygehuset indlagte Fanger Undervisning; det til Sygehuset knyttede Bibliotek forestaas af Overlæreren ved Nyborg Straffeanstalt. De for Strafarbejdsfanger i Almindelighed gældende Regler om Arbejdspligt kommer ikke til Anvendelse paa de paa Tuberkulosesygehuset indlagte Fanger. Men disse kan, for saa vidt de

er arbejdsdygtige, med Lægens Tilladelse forsynes med passende Arbejder, for hvis behørig Udførelse der godskrives dem en Godtgørelse, hvis Størrelse i hvert enkelt Tilfælde fastsættes af Inspektionen for Nyborg Straffeanstalt.

Tuberkulosesygehuset fremtræder iøvrigt som en særskilt Afdeling, hvis Fanger holdes i Mandtal for sig. Sygehuset skal have egne Beholdninger af de til Sygeplejen, Fangerens Beklædning, Husning og Forplejning samt til Økonomien iøvrigt paakrævede Genstande, saa og en egen Samling af Bøger og Undervisningsmateriel. Ved Finansaarets Slutning afgives af Inspektionen for Nyborg Straffeanstalt særskilt Beretning om Tuberkulosesygehuset.

Indlæggelse af Fanger kan kun finde Sted efter Ordre fra Direktoratet, der træffer sin Afgørelse paa Grundlag af en med Lægeerklæring bilagt Indstilling fra vedkommende Straffeanstalts Inspektion. Lægeerklæringen skal indeholde Oplysning om, hvorvidt der er konstateret Tilstedeværelsen af Tuberkelbaciller i paagældende Fanges Opspyt.

Med Hensyn til Tidspunktet for Løsladelsen af de paa Tuberkulosesygehuset indlagte Fanger gælder, at den Regel for Straffetidens Beregning, som anvendtes overfor Fangen ved hans Indlæggelse paa Tuberkulosesygehuset, ogsaa kommer til Anvendelse paa Tiden for Opholdet samme Steds uden Hensyn til, om denne Tid tilbringes under Afsondring fra eller i Fællesskab med andre Fanger. Tilbageføres en Fange til Straffeanstalt, indgaar han paa det Stadium og den Klasse, som han var paa ved Indlæggelsen paa Tuberkulosesygehuset.

Af de for Fangerne paa Tuberkulosesygehuset gældende Ordensbestemmelser skal følgende nævnes:

Fangerne skal bære den for Fanger paa Tuberkulosesygehuset bestemte Dragt og maa ikke uden Tilladelse fra Inspektionen for Nyborg Straffeanstalt opholde sig udenfor Sygehusets Omraade. Der er for dem fastsat en særlig Dagsorden, fra hvilken Lægen overfor den enkelte Fange kan anordne saadanne Afvigelser, som han anser for nødvendige af Hensyn til Fangens Helbredstilstand. Der er givet særlige Regler om Brevskrivning og Besøg, ifølge hvilke Lægen kan forbyde ethvert Besøg undtagen af Nyborg Straffeanstalts Inspektør eller den, som træder i dennes Sted. For Disciplinærforsøelser kan Inspektionen for Nyborg Straffeanstalt dels i indtil 1 Maaned ad Gangen indskrænke eller helt fratage Fangen de ham i Almindelighed tilkommende Beføjelser

og Begunstigelser, dels i indtil 1 Uge ad Gangen diktere Fangen Stuearrest, der ikke medregnes i Straffetiden, dels, hvis han skønnes at være farlig for sig selv eller sine Omgivelser, lade ham belægge med Spændetroje, dels endelig, hvis Anvendelsen af de nævnte Disciplinærforanstaltninger skulde vise sig forgæves, hensætte Fangen i Enkeltcelle i indtil 6 Maaneder, uden at den paagældende Tid medregnes i Straffetiden.

Den kvindelige Sygebetjent skal ifølge den for hende udfærdigede Instruks lede og varetage Sygebehandlingen paa Tuberkulosepsygehuset efter Lægens Anvisninger, ligesom hun endvidere har Tilsyn med og deltager i Sygebehandlingen paa Nyborg Straffeanstalts almindelige Sygehus, hvor der ligesom paa Tuberkulosepsygehuset er ansat en mandlig Sygebetjent. Instruksen indeholder dernæst en Række specielle Forskrifter vedrørende hendes Tjeneste.

Den til Tuberkulosepsygehuset knyttede mandlige Sygebetjent skal ifølge sin Instruks bistaa den kvindelige Sygebetjent ved Sygebehandlingen og ved de hende iøvrigt paa-hvilende Tjenestehverv, varetage de med Overholdelsen af den disciplinære Orden forbundne Foranstaltninger og forestaa det Arbejdsvæsen, som maatte blive etableret paa Sygehuset.

I de tidligere omtalte *), paa Prove indførte B e s p i s n i n g s r e g l e m e n t e r af 15. Marts 1915 har Direktoratet for Fængselsvæsenet under 17. Januar 1916 indført nogle Ændringer, der skyldtes de i Straffeanstalterne indvundne Erfaringer, og som er godkendte af Sundhedsstyrelsen.

I Tidsskriftets 4. Aargang Side 163 ff. meddeltes det, at der i Løbet af Aaret 1915 forsøgsvis var indført G y m n a s t i k u n d e r v i s n i n g for nogle af Horsens Straffeanstalts Fanger, nemlig Fællesfanger under 40 Aar hensiddende i Tvangsstadiets 5. Klasse og sysselsatte indendørs med Arbejde af mindre rørig Beskaffenhed.

I Skrivelse af 22. Februar 1916 indberettede Inspektøren for nævnte Straffeanstalt, at Forsøget saavel i sanitær som i disciplinær Henseende var faldet særdeles heldigt ud, hvorfor han indstillede, at der skete en nærmere angiven successiv Udvidelse af Gymnastikundervisningen i Anstalten, og at der, for at muliggøre dette, indrettedes en Gymnastiksal

*) Tidsskriftets 4. Aargang Side 161.

i Anstaltens Kælderetage og anskaffedes en Del Gymnastikredskaber.

Efter at der ved Tillægsbevillingsloven for 1915—16 var bevilget 1.000 Kr. til Indretning af Gymnastiksal og 500 Kr. til Redskaber, bestemte Direktoratet i Skrivelse af 22. Juni 1916 følgende:

Der gives de i Horsens Straffeanstalt hensiddende Celfanger under 40 Aar Undervisning i Gymnastik, medmindre Fængselslægen anser det for utilraadeligt. Undervisningen, der tilsigter at lære Fangerne paa egen Haand at foretage Øvelserne, meddeles enten i Cellen eller under Gaardturen, og den finder Sted i det af Straffeanstaltens Inspektion for hver enkelt Fange nærmere bestemte Omfang. Gymnastikundervisning kan gives Celfanger over 40 Aar, naar Fængselslægen anbefaler det.

For Anstaltens Fællesfanger under 40 Aar, som ikke befinder sig i Tvangsstadiets 1. Klasse, kan Inspektionen anordne, at de i indtil tre halve Timer om Ugen i Stedet for at have Gaardtur skal deltage i gymnastiske Øvelser, medmindre de af Fængselslægen erklæres uskikkede dertil. Øvelserne skal saa vidt muligt foregaa i fri Luft. Viser Fangen Dovenskab eller anden daarlig Opførsel under Gymnastikken, eller begaar han andre disciplinære Forseelser, kan han af Straffeanstaltens Inspektør udelukkes fra Deltagelse i Gymnastikundervisningen, dog ikke for længere Tid end højst 2 Maaneder. Fællesfanger over 40 Aar kan af Anstaltens Inspektion erholde Tilladelse til Deltagelse i de gymnastiske Øvelser, naar Fængselslægen anbefaler det.

Direktoratet tilføjede, at den ommeldte Udvidelse af Gymnastikundervisningen i Horsens Straffeanstalt burde finde Sted successivt, saaledes som af Inspektøren foreslaaet, og at man fandt det rimeligt, at Gymnastikundervisningen for Fællesfangerne indskrænkedes til i Almindelighed kun at omfatte Fanger sysselsatte med indendørs Arbejde af mindre rørig Beskaffenhed.

Ved Skrivelse af 19. August 1916 bestemte Direktoratet for Fængselsvæsenet, at der skulde gøres et Forsøg med om Søndagen at afholde et frivilligt Kursus i Tegning for de i Horsens Straffeanstalt paa Tvangsstadiets 5. Klasse og Overgangsstadiet hensiddende Fanger, der ved at give sig af med Tegning som Fritidssyssel havde vist Interesse og noget Anlæg for dette Fag. Det er overdraget en ved An-

stalten ansat Kontorassistent, der har kunstnerisk Uddannelse, indtil videre at lede nævnte Kursus, og det er overladt Inspektionen at træffe Bestemmelse om, hvor mange og hvilke af de angivne Fanger der kan faa Adgang til at deltage i nævnte Kursus, og at give alle de nærmere Forskrifter, som Sagens Gennemførelse maatte kræve.

Oprettelsen af det nævnte Tegnekursus tilsigter at give Fangerne en gavnlig Adspredelse i Fritiden, som kun alffor ofte misbruges i et Fællesfængsel.

Om det gode Resultat af den for et Par Aar siden indførte Akkordbetaling til Fanger, som findes omtalt i Tidsskriftets 3. Aargang Side 145 ff. og 4. Aargang Side 161 ff., skal her meddeles nogle Oplysninger, der indeholdes i en Indberetning, som Inspektøren for Vridsløselille Straffeanstalt har afgivet om det af Fangerne i nævnte Anstalt i Finansaaret 1915—16 udførte Akkordarbejde.

Protokollen over Akkordfortjenesten *) udviser, at der i nævnte Aar blev:

1) udbetalt til Fanger ved Løsladelsen	5.068 Kr.	27 Øre,
2) anvendt i Anstalten	220 »	59 » og
3) hjemsendt til Slægtninge	192 »	22 »
	i alt 5.481 Kr. 08 Øre.	

»Anvendt i Anstalten« omfatter Anskaffelsen af Tøj, Indløsning af pantsat Tøj, Reparation af Tøj, Anskaffelse af Arbejdsredskaber, Reparation af Fodtøj, Dækning af Gæld, Underholdsbidrag til uægte Børn samt Porto.

Det samlede Beløb fordeler sig paa 406 Fanger, saa at den gennemsnitlige Akkordfortjeneste pr. Fange har været 13 Kr. 50 Øre. Det største Beløb, en Fange har fortjent, er 64 Kr. 92 Øre.

Ingen Akkordfortjeneste er i Aarets Løb forbrudt ved daarlig Opførsel i Anstalten eller beslaglagt for Skadetilføjelse, hvorimod en Del Akkordpenge tilligemed Ducører er blevet forbrudt af Fanger, som har været betinget be-naadet mod Anbringelse paa et Optagelseshjem, og som paa Grund af Overtrædelse af Benaadningsvilkaarene er blevet tilbageførte til Straffeanstalten.

*) Denne er et Tillæg til de faste Ducører. Medens disse ydes for Udførelsen af det foreskrevne Pligtarbejde, gives Akkordfortjenesten for, hvad Fangen præsterer ud over Pligtarbejdet.

Inspektørens Indberetning slutter med følgende Udtalelse: »Der er ingen Tvivl om, at Arbejdet ved Tilstaaelse af Akkordbetaling er fremmet i overordentlig Grad, og det har i mange Tilfælde været forbavsende at se den Flid og Arbejdsdygtighed, som er udvist af Fanger, hvem man mindst skulde have tiltroet saadant. Som Følge af Akkordfortjenesten er Antallet af Hjemsendelser aftaget overordentlig.«

Der er i det forløbne Aar oprettet en ny Fangekoloni. Medens det hidtil kun har været fra Horsens Straffeanstalt, at Fanger er blevet udsendte til Friluftsarbejde udenfor Anstaltens Jordtilliggende (i Kolonierne paa den jyske Hede og ved Kjolsen Mergelleje), er der fra den 13. Juni 1916 paa de danske Fængselselskabers Ejendom, Hedehjemmet »Lyng«, oprettet en Koloni for Fanger fra Vridsløselille Straffeanstalt. Til nævnte Ejendom, som er bestemt til Optagelse af Fanger, der er løsladte efter endt Straf eller betinget benaadede, hører en stor og fortrinlig Torvemose.

Kolonien Oprettelse skyldtes dels Pladsmangel i Vridsløselille Straffeanstalt *), dels — og navnlig — Vanskelighederne med Hensyn til Befolkningens Forsyning med Brændsel, i Anledning af hvilke Vanskeligheder der saavel fra Landbrugs- som Indenrigsministeriets Side var truffet Foranstaltninger sigtende til at fremme Udnyttelsen af Landets naturlige Brændselskilder, Torvemoserne.

Direktoratet for Fængselsvæsenet indledede i Maj Maaned Forhandlinger med Fængselselskabernes Fællesbestyrelse om en Ordning, hvorefter Hedehjemmet »Lyng« dreves forsøgsvis i et Aar for Statens Regning. Fællesbestyrelsen viste den Imødekommen at indgaa paa den foreslaede Ordning **), der nærmere gik ud paa følgende: Hjemmet administreres og ledes som hidtil af Fællesbestyrelsens Forretningsudvalg ved den af dette antagne Forstander, dog at der ikke uden forudgaaende Forhandling med Fængselsdirektoratet sker nogen Anskaffelse ud over, hvad der skønnes nødvendigt til Ejendommens sædvanlige Drift. Hjemmet stiller sit Personale, samtlige Bygninger, Inventar, Be-

*) Se Tidsskriftets 4. Aargang Side 169.

***) Se Fællesbestyrelsens Beretning om de danske Fængselselskaber 1915—16 Side 34 ff.

sætning og Torvebund til Raadighed for Staten, der afholder alle udelukkende ved Torvetilvirkningen foranledigede Udgifter og lønner det Mandskab, som af Vridsløselille Straffeanstalt afgives til Fangernes Bevogtning. Hjemmet forplejer og beklæder Fangerne samt udbetaler dem Arbejdsducorer og Akkordbetaling efter de af Direktoratet for Fængselsvæsenet fastsatte Regler. Paa den anden Side hæver Hjemmet de sædvanlige Tilskud fra Staten, der tages til Indtægt paa Driftsregnskabet, medens Hjemmets Indtægter gennem Bidrag fra Private og Legater m. v. holdes udenfor Regnskabet, og idet der til Hjemmets Raadighed gennem Vridsløselille Straffeanstalts Kasse stilles de nødvendige Forskud til Afholdelse af de med dets Drift forbundne Udgifter, modtager det ved Aarets Udlob fuld Dækning for det Underskud, som Regnskabet maatte udvise, samt Godtgørelse for Torvebunden efter nogle af Hedeselskabet foreslaaede Regler. Direktoratet bestemmer, hvilke og hvormange Fanger der til enhver Tid anbringes paa Hjemmet; Antallet maa dog ikke overstige 40 og ikke gaa ned under 12. Udenfor den Tid, Fangerne kan sysselsættes med Torvetilvirkning og de dertil knyttede Arbejder, kan og skal de anvendes til Hjemmets daglige Drift, eventuelt andet passende Arbejde paa Ejendommen eller i den tilstødende Plantage. Saa længe Ordningen bestaar, kan den for Hjemmet gældende Husorden ikke ændres uden forudgaaende Forhandling med Direktoratet, og der kan ikke paa Hjemmet oplages Personer, der ikke udstaar Straf. Ordningen bortfalder eo ipso Aarsdagen efter dens Ikrafttræden, saafremt der ikke forinden den 1. April 1917 træffes Overenskomst om Fortsættelse.

Angaaende Behandlingen af de fra Vridsløselille Straffeanstalt til Fangekolonien paa »Lyng« overførte Fanger approberede Kongen under 16. Juni 1916 nogle Lempelser i kgl. Anordning af 13. Februar 1873 om Fuldbyrkelse af Strafarbejde i Fællesskab. De Regler, der herefter kommer til Anvendelse overfor nævnte Fanger, og som findes angivne i Justitsministeriets Bekendtgørelse af 19. s. Md., gaar bl. a. ud paa, at Fangerne alle behandles paa samme Maade uden Hensyn til, at de hører til forskellige Klasser eller Stadier; for Behandlingen gælder Hjemmets Husorden i det af Direktøren for Fængselsvæsenet nærmere bestemte Omfang. I Skrivelse af 16. s. Md. meddelte Direktoratet Inspektøren for Vridsløselille Straffeanstalt, at der med Hensyn til Losladelsen af de i Kolonien anbragte Fanger vilde være at

forholde i Overensstemmelse med kgl. Resolution af 12. April 1911, hvorefter Forbedringshusfanger, der paa Grund af Pladsmangel overføres til Behandling i Fællesskab, kan løslades til det Tidspunkt, ved hvilket de vilde være blevet løsladte, hvis de havde afsonet Straffen i Enkeltecelle.

Hjemmets Forstander har Ledelsen af Kolonien; til Bistand ved Fangernes Bevogtning og Overholdelse af Orden og Disciplin er der til Kolonien afgivet 3 af Vridsløselille Straffeanstalts Opsynsbetjente, hvoraf en fungerer som Overbetjent. Antallet af Fanger i Kolonien har hidtil ikke overstegit 29. Fangernes Opførsel og Flid har været tilfredsstillende, men det ugunstige Vejr hæmmede i høj Grad Torvefabrikationen.

Saa længe Optagelseshjemmet »Lyng« saaledes drives for Fængselsvæsenets Regning, henvises de Personer, som ellers kunde have fundet Optagelse der, til Optagelseshjemmet Assersbolgaard.

Paa Grund af Pladsmangelen i de københavnske Arresthuse *) gav Justitsministeriet under 4. Marts 1916 Tilladelse til, at den til Straffeanstalten paa Kristianshavn (Kvindefængslet) hørende saakaldte gamle Cellebygning indtil videre overlodes Københavns Politi til Hensættelse af mandlige Arrestanter. Nævnte Cellebygning, som kan rumme 30 Fanger, og i hvilken der fra April 1909 til Maj 1913 paa Grund af den da herskende Pladsmangel i Straffeanstalterne for Mænd var indrettet en Afdeling for mandlige Strafarbejdsfanger, har henstaaet ubenyttet siden Oprettelsen af Nyborg Straffeanstalt. Siden Københavns Politi overtog Brugen af Bygningen, har den stadig været fuldt oplagen.

I Anledning af en til Direktoratet for Fængselsvæsenet rettet Forespørgsel fra en af Straffeanstalternes Inspektorer, om det ikke vilde være rettest, at Inspektionerne for Straffeanstalterne blev bemyndigede til at give korte Meddelelser til den stedlige Presse om saadanne Hændelser i Anstalterne, som Offentligheden kan antages at have Krav paa at komme til Kundskab om, udtalte Direktoratet i Skrivelse af 4. Februar 1916, at man ikke mente at burde forandre de gældende Bestemmelser om den Straffeanstalter-

*) Se Tidsskriftets 4. Aargang Side 169.

nes Embeds- og Bestillingsmænd paahvilende Diskretionspligt.

Da der af nogle af de ved Straffeanstalterne ansatte Tjenestemænd overfor Direktoratet for Fængselsvæsenet var fremsat Ønsker om, at der paa forskellige Punkter foretoges Forandring i de med Hensyn til Uniformeringen af Fængselsvæsenets Tjenestemænd gældende Regler, og da Direktoratet ansaa det for ønskeligt, at der ved alle Straffeanstalterne for Mænd fulgtes saa vidt muligt de samme Regler i den nævnte Henseende, hvilket ikke for Tiden er Tilfældet, nedsatte Direktoratet under 10. Februar 1916 en Kommission med den Opgave at gøre de Uniformeringen af Fængselsvæsenets Tjenestemænd vedrørende Forhold til Genstand for en samlet Overvejelse og derover til Direktoratet at afgive en Betænkning indeholdende Forslag til saadanne Forandringer i de med Hensyn til de nævnte Forhold hidtil fulgte Regler, som maatte findes ønskelige.

Til Kommissionens Formand udnævntes Kontorchef i Fængselsdirektoratet *V. Weibüll*, og til Medlemmer af Kommissionen udnævntes en Inspektør, en Viceinspektør, to Økonomiforvaltere og tre Betjente, hvilke sidstnævnte — en for hver af Straffeanstalterne for Mænd — var udpegede af Bestyrelsen for paagældende Anstalts Betjentforening.

April 1917.

Thorkil Fussing.